

FOTOĞRAFTA SIRADIŞI VE ORİJİNAL YAKLAŞIMLAR

Çektiğimiz fotoğrafların daha ilgi çekici ve sıradışı olması için yapmamız gerekenlere bir göz atalım.

Bir fotoğrafı değerli kılan nedir? Kadraj, ışık, kompozisyon, içerik...? Aslında fotoğrafik değerlerin başarılı olarak kullanıldığı tüm fotoğraflar bizim için değer ifade eder. Bu değerler arasında en büyük katkı payının sıradışılıktan, orijinallikten ve hatta kimi zaman aykırılıktan geldiği de bir gerçektir. Fotoğraf sanatı birçok kurala sahip olmasına karşın, zaman zaman kuralsızlığın da çok başarılı sonuçlar doğurabileceği bir sanattır aslında. Bugün fotoğraf çekmenin bir sanat olup olmadığı tartışıla dursun, ben bir insanın emek vererek ortaya çıkardığı, bir anlamda yarattığı ve beğeni kazanan her türlü oluşumu sanat olarak değerlendiriyorum. Bu düşünceden yola çıkarak, başarının anahtarının yalnızca fotoğrafı çekmekte değil, fotoğrafı yaratmakta olduğunu vurgulamakta fayda görüyorum. Çünkü yarattığımız her fotoğrafta mutlaka bir emek ve içinde de mutlaka bir mesaj var olacaktır. Tıpkı her sanat dalında var olduğu gibi.

Planladığımız sahne gerçekleşinceye kadar uygun anı beklemek gibi, bir fotoğrafı yaratıcı ve sıradışı bir hale getirmek için birçok yöntem kullanılabilir. Göz hizasının altından veya üzerinden, farklı açılarda çekilen fotoğraflar da kullanılacak yöntemlerden birine örnek olarak gösterilebilir. Göz hizasının çok altından çekilen bir tabur asker örneğin, veya bir binanın tepesinden çekilmiş sokak fotoğrafları. Sıradışı ve farklı fotoğraflar çekmek, kimi zaman da zamanı nasıl kullandığımızla yakından ilgilidir. Çok kalabalık görmeye alıştığımız bir caddenin veya bir köprü'nün, günün erken saatlerinde bomboş olarak fotoğraflanması da sıradışılık adına fotoğrafa hoş bir lezzet katabilir. Sıradışı fotoğraftan neyi kastettiğimizi biraz

daha açalım ve Fotoğraf 1'i (20sn. – F/20) bu gözle inceleyelim. Bu fotoğrafta öncelikle dikkatimizi çeken, az önce bahsi geçen, sürekli kalabalık ve trafiğin görüldüğü Maslak yolunun sakinliğidir. Yoldaki sakinlik ve dingin görünüm, ilginin yüksek binalar üzerinde daha yoğun toplanmasına sebebiyet

vermektedir. Bir başka dikkatimizi çeken konu da, kadrajın içine objelerin yerleştiriliş şeklidir. Kadraj yolun sağ kenarından yapılmıştır. Bu sayede yolun ikiye ayırdığı yüksek binaların arasındaki boşluk, yol aydınlatmalarının sıralanışı ile doldurulmuştur. Aynı kadrajın yolun ortasından yapılması, binalar arasında istenmeyen kocaman bir boşluk oluşmasına sebebiyet verecektir. Kadraj yapılırken, özellikle dikkat edilmesi gereken konulardan biri de gereksiz boşlukların oluşmamasıdır. Enstantane ve diyafram seçiminin de fotoğrafa yansıyan olumlu etkileri görülmektedir. Enstantanenin uzun tutulması, yoldan geçen araçların birer ışık huzmesi şeklinde görünmesini sağlarken, aynı zamanda da fotoğrafa bir miktar hareket kazandırmıştır. Diyafram özellikle kısık tutulmuş, bu sayede yol aydınlatmaları yıldız görünümünü almıştır. Genellikle benzer görüntüyü sağlamak için kullanılan yıldız filtresine burada gerek duyulmamıştır. Bu fotoğrafta, kadrajın 1-2m. kadar daha soldan yapılması, sağ tarafta kalan yol aydınlatmalarının binalar arasındaki boşluğu daha homojen doldurmasını sağlayabilirdi. Ayrıca, ışıkların birbiri ardına saklanmaları da bu sayede engellenmiş oldurdu. Kadrajın üst tarafındaki boşluğun da biraz fazla olduğu düşüncesiyle, gereksiz alan kesilerek atılmıştır. Bu sayede, hem fazla boşluklardan kurtulunmuş, hem de panoramik görünümü bir fotoğraf elde edilmiştir.

Göz hizası dışında kadraj yapmak

Kadrajı genellikle normal göz hizası dışında bir açıdan yapmanın da, fotoğrafa sıradışı ve orijinal bir hava katacağını söylemiştik. Genellikle hepimizin görmeye alıştığı, göz seviyesinin dışında çekilen fotoğraflar, çok sade bir fotoğrafı sanatsal bir havaya

büründürebilir. Fotoğraf 2'de (1/500sn. – F/11) kadraj göz seviyesinin çok altından yapılmıştır. Geniş açı objektif ile yapılan bu kadrajda, fotoğraf makinesi zincire çok yakın tutulmuş ve netlik de zincir üzerine yapılmıştır. Bu fotoğrafta, çok yakın ve çok uzak iki obje bir araya getirilerek, gözün önce

zincir üzerinde, daha sonra köprü üzerinde bir yol izlemesi amaçlanmıştır. Zincirin aşağı doğru yaptığı seyim ile köprünün taşıyıcı halatlarının yaptığı seyim birbiriyle özdeşleşmiştir. Zincirin devam eden parçasının da kadrajın sağından dışarıya çıkacakmış gibi görünmesi, fotoğrafa derinlik kazandırmıştır. Bir fotoğraf karesinde, aynı objeye ait oransal farklılıklar, kadraj da belirgin bir derinlik kavramı yaratırlar. Bu fotoğraftaki zincirin halkaları arasındaki oransal fark da, bu anlamda çok etkin olmuştur. Zincir üzerinden alınan pozlama değeri, köprünün üzerinde patlamaya sebebiyet vererek, kadrajın alt kısmı ile üst kısmı arasında ciddi bir kontrast farkı oluştursa da, bu fotoğrafı amacına ulaşmış bir fotoğraf olarak değerlendirebiliriz.

Farklı dokuları aynı kadrajda üst üste kullanmak

Aynı kadrajda birden fazla dokuyu üst üste kullanmak da orijinal sonuçlar elde etmemizi sağlayabilir. Örneğin, 1. fotoğrafın sol üst köşesine daha önceden çektiğimiz bir ay fotoğrafının eklenmesi, tamamlayıcı bir unsur olabilirdi. Yakın geçmişte, aynı kare üzerinde iki ayrı çekimin üst üste bindirilerek elde ettiğimiz bu fotoğrafları, artık dijital ortamda bilgisayar kullanarak da elde etmek mümkün.

Fotoğraf 3'de, (1/80sn. – F/18) iki ayrı dokunun üst üste bindirilerek yapıldığı bir çekim örneği görüyoruz. Ancak burada, Galata Kulesi kadrajın tam ortasına yerleştirilmiş ve kadraj Galata Köprüsü'nün demir parmaklıkları arkasından yapılmıştır. Bu sayede, iki ayrı çekim yaparak üst üste bindirme uğraşına girmeye ihtiyaç kalmamıştır. Çerçeveleme metodu olarak da bilinen metotla çekilen bu fotoğrafta, ilginin Galata Kulesi'nde yoğunlaşması hedeflenmiştir. Kulenin çevresinde kalan kısmen modern yapılaşmanın da demir parmaklıklar arkasında kalması, kadrajdaki tarihi dokunun pekişmesini sağlamıştır. Demir parmaklığın, kadrajın sağında, solunda, altında ve üzerindeki kısımlarının da eşit ve simetrik olmasına özen gösterilerek, kadrajın bilinçli yapıldığı vurgulanmaktadır. Bu

kadrajda, büyük çoğunluğu Galata Köprüsü'nün demir parmaklıkları kaplasa da, ilgi merkezi Gala Kulesi'nin kendisinden başka bir şey değildir. İlk bakışta gözü yoran, karmaşık bir fotoğraf izlenimi oluşmakla beraber, standart ve alışlagelmiş bir fotoğraf olmaması da, ilgi çekici olmasına yol açmaktadır.

Kendimize "Neyin fotoğrafını çekiyorum?" sorusunu soralım

Deklanşöre basmadan önce kendimize şu soruları sormalıyız: Ben neyi çekiyorum? Yaptığım kadrajda göstermek istediğim ne, bir ilgi merkezi var mı? Nasıl bir mesaj vermek istiyorum? Çıplak gözle gördüğümüz objelerin, fotoğraf kartında çok daha farklı görünebileceğini daha önceki yazılarımda da

belirtmişim. Şimdi, bu gözle Fotoğraf 4'e (1/500sn. – F/11) bir bakalım. Bu fotoğraf hakkındaki tüm detay bilgiyi bize kadrajın tam ortasındaki elektrik direğinin gölgesi vermektedir. Direğin varlığı öncelikle, fotoğrafın bir dış mekanda çekildiğini göstermektedir. Yani bu bir yağlı boya tablo veya benzeri bir çalışma değildir. Dolayısıyla, fotoğraftaki üç ayrı dokudan en alttaki zemini, ortadaki boyalı bir duvarı, yukarıdaki mavi alan da gökyüzünü oluşturmaktadır. Direğin gölgesinin kadrajın altında kalan kısmının kalınlığı ile, uç kısmının kalınlığı arasındaki fark, fotoğraf makinesinin zemine çok yakın bir yere yerleştirildiğini gösterirken, duvar ile makine arasındaki mesafe hakkında da bilgi vermektedir. Direğin gölgesinin kırıldığı yer, duvarın başlangıç noktasını ve duvarın bize eğimini göstermektedir. Elektrik direğinin gölgesinin oluşturduğu kıvrım ile, duvarın sağındaki kırmızı desenin kıvrımı arasındaki benzerlik de, fotoğrafa belirgin bir harmoni katmıştır. Fotoğraf 2'de olduğu gibi, bu fotoğrafta da, gözün bir yol izleyerek ilgi merkezine ulaşması istenmiştir. Özetle, elektrik direğinin gölgesini takip eden göz, duvardaki desenle buluşmaktadır. Direğin gölgesi, fotoğrafta bir ilgi merkezinin oluşmasına yardımcı olmuştur. Şimdi aynı fotoğrafa, parmağımızla direğin gölgesini kapatarak bakalım. Artık derinlik kavramı tamamen ortadan kaybolmuştur. Çıplak gözle

görülen derinliği, direğin gölgesi olmadan fotoğrafa yansıtmak mümkün değildir. Aynı şekilde, ilgi merkezi de kaybolmuştur. Bakmamız gereken yeri gözümüz artık net olarak seçememektedir. Halbuki, direğin gölgesi bizi doğrudan bakmamız gereken yere götürmektedir. Soyut fotoğraf olarak değerlendirdiğimizde, bu fotoğrafın da farklı bir bakış açısıyla çekildiği söylenebilir.

Küçük detaylar da, bazen çektiğimiz fotoğrafları sıradışı bir hale getirebilir. Fotoğraf 5'te (1/125sn. – F/8) bu tarife uygun bir enstantane yakalanmış. Bu fotoğrafı çekerken, fotoğrafın daha doğal olması için, öncelikle boyacıların beni fark etmemesine özen gösterdim. Sokağın karşısına geçerek uygun anı beklemeye başladım. Şans eseri, her iki boyacı da kısa bir süre için ellerini çenelerine götürdüler ve deklanşöre basmak için uygun an oluştu. Burada dikkatimizi çeken, her iki boyacının da birbirleriyle tamamen aynı pozu vermesi ve simetrik olmaları. Eğer boyacıların kıyafetleri aynı olsaydı, bir boyacı sanki ayna karşısında oturuyormuş gibi görünebilirdi. Aynı kadrajda her iki boyacının da simetrik olmaması, bu fotoğrafı ilginç olmaktan çıkaracak ve sıradan bir fotoğraf haline getirecekti. Bazen, bulunduğumuz konumu hiç değiştirmeden de ayağımıza sıradışı fotoğraf çekme fırsatlarının geleceği ihtimalini göz ardı etmemek gerekli.

Yazının başında da belirttiğim gibi, bazen kuralsızlıkların ve aykırılıkların bizi daha yaratıcı ve sıradışı olmaya teşvik edeceğini yeniden hatırlatmak istiyorum. Fotoğraf çekerken, kuralların bizi yaratıcılıktan uzaklaştırmadığına dikkat etmeliyiz. Sonuçta, yaratıcılık ve orijinallik adına fotoğrafa kendimizden kattığımız her şeyin, bizi biraz daha sanatsal, biraz daha sıradışı sonuçlara sürükleyeceğini unutmayalım.